

Sprawa C-672/23

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

13 listopada 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Gerechtshof Amsterdam (Niderlandy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

19 września 2023 r.

Strona wnosząca odwołanie:

Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain

GCC Interconnection Authority

Kuwait Ministry of Electricity and Water

Oman Electricity Transmission Company SAOC

Druga strona postępowania:

Prysmian Netherlands BV

Draka Holding BV

Prysmian Cavi e Sistemi Srl

Pirelli & C. SpA

Prysmian SpA

The Goldman Sachs Group Inc.

ANN BV

ABB Holdings BV

ABB AB

ABB Ltd

Nexans Nederland BV

Nexans Cabling Solutions BV

Nexans Participations SA

Nexans SA

Nexans France SAS

Przedmiot postępowania głównego

Odwołanie od wyroku rechtbank Amsterdam (sądu rejonowego w Amsterdamie), w którym rechtbank uznał się za sąd niewłaściwy do rozpoznania powództwa przeciwko mającym siedziby poza Niderlandami stronom w postępowaniu w przedmiocie szkody poniesionej w wyniku działalności kartelu.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wykładnia art. 8 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych

Pytania prejudycjalne

Pytanie 1a.

Czy istnieje ścisła więź w rozumieniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia pomiędzy:

- i) z jednej strony powództwem przeciwko głównemu pozwanemu (zwanemu również pozwanym „zakotwiczącym jurysdykcję”), który nie jest adresatem decyzji Komisji w przedmiocie kartelu, ale – jako podmiot, w stosunku do którego istnieje domniemanie, że należy do przedsiębiorstwa w rozumieniu europejskiego prawa konkurencji (zwanego dalej „przedsiębiorstwem”) – który jest obciążony odpowiedzialnością zstępującą za stwierdzone naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli a
- ii) z drugiej strony powództwem przeciwko:
  - A) współpozwanemu będącemu adresatem tej decyzji lub

B) niebędącemu adresatem decyzji współpozwanemu, w odniesieniu do którego istnieje domniemanie, że jako podmiot prawa należy do przedsiębiorstwa, które w decyzji obciążono odpowiedzialnością publicznoprawną za naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli?

Czy w tym względzie znaczenie ma to, czy:

a) obciążony odpowiedzialnością zstępującą pozwany „zakotwiczący jurysdykcję” w okresie działania kartelu jedynie posiadał udziały w kapitale i nimi zarządzał;

b) – w przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4a – obciążony odpowiedzialnością zstępującą pozwany „zakotwiczący jurysdykcję” brał udział w produkcji, dystrybucji, sprzedaży lub dostawie produktów lub świadczeniu usług będących przedmiotem działalności kartelu;

c) współpozwany będący adresatem decyzji został w niej uznany za

i) faktycznego uczestnika kartelu – w takim sensie, że rzeczywiście brał udział w stwierdzonej zмовie (stwierdzonych zмовach) lub uzgodnionych praktykach noszących znamiona naruszenia lub

ii) podmiot prawa będący częścią przedsiębiorstwa, które obciążono odpowiedzialnością publicznoprawną za naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli;

d) współpozwany niebędący adresatem decyzji rzeczywiście produkował, dystrybuował, sprzedawał lub dostarczał produkty lub świadczył usługi będące przedmiotem działalności kartelu;

e) pozwany „zakotwiczący jurysdykcję” i współpozwany należą do tego samego przedsiębiorstwa;

f) powodowie nabywali produkty lub usługi lub produkty lub usługi były im dostarczane lub świadczone w sposób bezpośredni lub pośredni przez pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję” lub współpozwanego?

Pytanie 1b.

Czy dla odpowiedzi na pytanie 1a znaczenie ma to, czy można przewidzieć, że dany współpozwany zostanie wezwany do stawiennictwa przed sądem właściwym dla pozwanego „zakotwiczącego jurysdykcję”? Jeżeli tak, to czy ta przewidywalność stanowi odrębne kryterium przy stosowaniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia? Czy ta przewidywalność jest co do zasady zapewniona, jeżeli wziąć pod uwagę wyrok z dnia 6 października 2021 r., Sumal, C-882/19, ECLI:EU:C:2021:800? W jakim stopniu okoliczności wymienione w lit. a)–f) w pytaniu 1a sprawiają, że można tu przewidzieć, iż współpozwany

zostanie wezwany do stawiennictwa przed sądem właściwym dla pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”?

Pytanie 2.

Czy przy ustalaniu jurysdykcji należy również wziąć pod uwagę prawdopodobieństwo uwzględnienia powództwa wobec pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”? Jeżeli tak, czy do oceny tej wystarczy, by nie można było z góry wykluczyć, że powództwo zostanie uwzględnione?

Pytanie 3a.

Czy zapisane w prawie Unii przysługujące każdej osobie prawo do odszkodowania w następstwie stwierdzenia naruszenia obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli obejmuje prawo do żądania odszkodowania za szkodę poniesioną poza EOG?

Pytanie 3b.

Czy przyjęte w zakresie prawa konkurencji domniemanie decydującego wpływu (ukaranych) spółek dominujących na działalność gospodarczą spółek zależnych (tzw. „domniemanie Akzo”) należy lub można stosować w (cywilnych) postępowaniach w przedmiocie szkód poniesionych w wyniku działalności kartelu?

Pytanie 3c.

Czy pośrednia spółka holdingowa, która jedynie posiada udziały i nimi zarządza, spełnia drugie kryterium z wyroku Sumal (prowadzenie działalności gospodarczej, która ma konkretne powiązania z przedmiotem naruszenia, za które spółka dominująca była odpowiedzialna)?

Pytanie 4a.

Czy w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia różni pozwani mający siedzibę w tym samym państwie członkowskim mogą (wspólnie) występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”?

Pytanie 4b.

Czy art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia wskazuje bezpośrednio i natychmiastowo sąd właściwy miejscowo, wypierając tym samym przepisy prawa krajowego w tym zakresie?

Pytanie 4c.

W razie odpowiedzi przeczącej na pytanie 4a – tj. tylko jeden pozwany może występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję” – oraz odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4b – tj. art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia

bezpośrednio wskazuje sąd właściwy miejscowo, wypierając tym samym przepisy prawa krajowego w tym zakresie:

Czy w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia istnieje możliwość wewnętrznego odesłania sprawy do sądu miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego w tym samym państwie członkowskim?

Powołane przepisy prawa Unii

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej: art. 101

Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym: art. 53

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (zwane dalej „rozporządzeniem Bruksela Ia”): artykuł 4 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 pkt 1, 2 i 3, art. 8 pkt 1, art. 11 ust. 1 lit. b)

Powołane przepisy prawa krajowego

Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (kodeks postępowania cywilnego, zwany dalej „Rv”): art. 107, art. 110 ust. 1 i 3, art. 209, art. 612

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 Niniejsza sprawa dotyczy stwierdzenia odpowiedzialności solidarnej strony pozwanej za szkody spowodowane pojedynczym i ciągłym naruszeniem obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli (art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG) stwierdzonym w decyzji Komisji C(2014) 2139 final z dnia 2 kwietnia 2014 r., AT.39610, „Kable elektroenergetyczne” (zwanej dalej „decyzją”). Decyzja dotyczy potężnego kartelu działającego w sektorze podziemnych i podmorskich kabli elektroenergetycznych oraz powiązanych produktów, robót i usług. Stwierdzone naruszenie dotyczy okresu od dnia 18 lutego 1999 r. do dnia 29 stycznia 2009 r. Kartel zmawiał się m.in. co do cen i dokonywał przydziału projektów w kontekście geograficznego podziału rynku, zarówno w UE/EOG, jak i poza nimi.
- 2 Powodowie w niniejszej sprawie zwani są łącznie EWGB i in., a osobno – EWGB, GCC, KMEW i OETC. Strona pozwana zwana jest łącznie Draka i in. Spółka ABB AB zastąpiła spółkę o tej samej nazwie, obecnie zwaną ABB Power Grids Sweden AB; spółkę pozwaną pierwotnie określa się ABB AB (stare). Prysmian Netherlands ma siedzibę w Delft, Draka Holding (zwana dalej „Draką”) ma siedzibę w Amsterdamie, ABB i ABB Holdings – w Rotterdamie, a Nexans Nederland i Nexans Cabling Solutions – w Schiedam. Pozostali pozwani mają siedziby poza Niderlandami.

- 3 EWGB, KMEW i OETS to krajowe przedsiębiorstwa użyteczności publicznej odpowiedzialne za budowę, eksploatację i konserwację sieci wysokiego napięcia w – odpowiednio – Bahrajnie, Kuwejcie i Omanie. GCC jest właścicielem i operatorem połączenia między krajowymi sieciami elektroenergetycznymi państw członkowskich Rady Współpracy Państw Zatoki (Zjednoczone Emiraty Arabskie, Bahrajn, Arabia Saudyjska, Oman, Katar i Kuwejt).
- 4 EWGB i in. wnoszą o orzeczenie, że Draka i in. są wobec nich solidarnie odpowiedzialni z tytułu czynu niedozwolonego w związku z ich uczestnictwem w kartelu. Wnoszą oni ponadto o solidarne zasądzenie od Draki i in. zapłaty odszkodowania, którego wysokość zostanie ustalona w odrębnym postępowaniu następczym. Chodzi o szkody poniesione poza EOG. EWGB i in. przypisują za nie odpowiedzialność Drace i in. jako podmiotom prawa należącym – według EWGB i in. – do przedsiębiorstw w rozumieniu prawa konkurencji Unii, które to przedsiębiorstwa dopuściły się stwierdzonego w decyzji naruszenia obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli. Ponadto pozwali oni Drake i Prysmian Netherlands jako następców prawnych wstępujących w ogół praw i obowiązków Prysmian Cable Holding B.V. i Prysmian Cables and Systems B.V.
- 5 W decyzji stwierdzono, że w kartelu uczestniczyły Prysmian Cavi e Sistemi, ABB AB (stare) i Nexans France. W decyzji odpowiedzialnością oddolną obarczono Prysmian SpA, Pirelli, Goldman Sachs, ABB Ltd. i Nexans SA jako (pośrednie) spółki dominujące wyżej wymienionych uczestników kartelu. Nexans Participations nie jest adresatem decyzji. Adresatami decyzji nie są też mające siedziby w Niderlandach spółki Prysmian Netherlands, Draka, ABB B.V., ABB Holdings, Nexans Nederland i Nexans Cabling Solutions. Wszystkie te pozwane niderlandzkie spółki są bezpośrednio lub pośrednio spółkami zależnymi należącymi w 100 % do Prysmian Cavi e Sistemi, ABB Ltd względnie Nexans S.A.
- 6 Prysmian Cavi e Sistemi jest spółką zależną należącą w 100 % do Prysmian SpA. Pirelli była do dnia 29 lipca 2005 r. spółką holdingową najwyższego szczebla grupy Prysmian. Od tego dnia spółką dominującą najwyższego szczebla jest Prysmian SpA. W okresie od dnia 29 lipca 2005 r. do dnia 28 stycznia 2009 r. Goldman Sachs był pośrednią spółką dominującą Prysmian SpA. W pewnym okresie działania kartelu – od dnia 27 października 1999 r. do dnia 26 kwietnia 2006 r. – Prysmian Cable Holding był (pośrednią) spółką holdingową pomiędzy należącą do niej w 100 % spółką dominującą Prysmian Cavi e Sistemi a należącą do niej w 100 % spółką zależną Prysmian Cables and Systems. W okresie działania kartelu Prysmian Cables and Systems zajmowało się produkcją, eksportem i dystrybucją kabli.
- 7 EWGB i in. przypisują Drace (jako następcy prawnemu Prysmian Cable Holding) odpowiedzialność zstępującą jako „ogniwu” pomiędzy jej spółką dominującą Prysmian Cavi e Sistemi a jej spółką zależną Prysmian Cables and Systems (obecnie Prysmian Netherlands). Zdaniem EWGB i in. Prysmian Cables and

Systems jest również odpowiedzialne zstępnie, ponieważ sprzedawało produkty będące przedmiotem działalności kartelu.

- 8 ABB AB (stare) było spółką zależną ABB Ltd. ABB AB przejęło potencjalną odpowiedzialność ABB AB (starego) w odniesieniu do tego, co jest przedmiotem pozwu w postępowaniu głównym. ABB B.V. jest spółką zależną należącą w 100 % do ABB Holdings. ABB B.V. zajmuje się sprzedażą i działalnością wspomagającą wokół projektów ABB w krajach Beneluxu. ABB Holdings była spółką holdingową, która posiadała udziały w kapitale ABB B.V. i nimi zarządzała.
- 9 Nexans France jest (pośrednią) spółką zależną Nexans SA, spółki holdingowej (najwyższego szczebla) grupy Nexans. Nexans Netherlands jest spółką zależną należącą w 100 % do Nexans Participations. Zajmowała się ona i nadal zajmuje handlem hurtowym kablami i drutami. Nexans Cabling Solutions jest spółką zależną należącą w 100 % do Nexans Netherlands. Zajmuje się ona między innymi ofertą w zakresie systemów i rozwiązań okablowania sieciowego.
- 10 W zaskarżonym wyroku rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie) uznał się za sąd niewłaściwy do rozpoznania powództwa przeciwko pozwanym mającym siedziby poza Niderlandami. Rechtbank uznaje się za właściwy jedynie do rozpoznania powództwa przeciwko pozwanym mającym siedziby w Niderlandach. Rechtbank orzekł między innymi, iż nie można przyjąć, że pomiędzy sprawami przeciwko pozwanym mającym siedziby w Niderlandach a pozwanymi mającymi siedziby poza Niderlandami istnieje tak ścisła więź, że pożądane jest ich rozstrzygnięcie przez ten sam sąd w celu uniknięcia wydania sprzecznych ze sobą orzeczeń. EWGB i in. odwołują się od tego orzeczenia.
- 11 Zgodnie z prawem niderlandzkim jurysdykcja jest zagadnieniem z zakresu porządku publicznego i dlatego – również w postępowaniu odwoławczym – podlega badaniu z urzędu. Pozwani mający siedziby poza Niderlandami zakwestionowali ponadto jurysdykcję międzynarodową rechtbank Amsterdam w powództwie incydentalnym. Dotychczasowa dyskusja pomiędzy stronami dotyczy wyłącznie właściwości rechtbank Amsterdam do rozpoznania powództwa przeciwko pozwanym mającym siedziby poza Niderlandami.
- 12 Właściwość miejscowa, tj. kwestia tego, który sąd (na tym samym poziomie) w Niderlandach jest właściwy do rozpoznania powództwa, nie jest zagadnieniem z zakresu porządku publicznego. Właściwość miejscową ustala się co do zasady na podstawie tego, gdzie usytuowana jest siedziba pozwanego. Spośród niderlandzkich pozwanych jedynie Draka ma siedzibę w rejonie Amsterdamu. Rechtbank Amsterdam uznał się za sąd właściwy miejscowo na podstawie art. 107 Rv. Stanowi on, że jeżeli sąd jest właściwy w odniesieniu do jednego z pozwanych, których wspólnie dotyczy sprawa, wówczas ten sam sąd jest również właściwy w odniesieniu do pozostałych pozwanych, pod warunkiem że pomiędzy powództwami przeciwko różnym pozwanym istnieje taka więź, która uzasadnia łączne rozpoznanie ze względów skuteczności. Pozwani mający

siedzibę w Niderlandach nie zakwestionowali zresztą właściwości miejscowej rechtbank. Od orzeczenia w przedmiocie właściwości miejscowej nie przysługuje odwołanie (art. 110 ust. 3 Rv). Zgodnie z niderlandzkim prawem procesowym Gerechtshof (sąd apelacyjny) musi więc przyjąć, iż rechtbank Amsterdam jest sądem właściwym miejscowo dla wszystkich pozwanych mających siedzibę w Niderlandach.

- 13 Aby można było uwzględnić powództwa w postępowaniu głównym w pierwszej kolejności wymaga się wykazania zarzucanej przez EWGB i in. odpowiedzialności każdego z pozwanych. EWGB i in. dążą do tego, by wartość szkody została oszacowana w postępowaniu w przedmiocie określenia szkody (art. 612 Rv). Jest to w prawie niderlandzkim zwyczajowe, lecz nie obowiązkowe odrębne postępowanie następcze. Aby można było skierować sprawę do postępowania następczego w przedmiocie określenia szkody, wystarczy, że prawdopodobnym jest, iż EWGB i in. doznali szkody.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania

- 14 Kwestia wykładni przepisów jest powiązana ze szczególnym charakterem niniejszej sprawy, tj. postępowaniem w przedmiocie szkody poniesionej w wyniku działalności karteli wytoczonym w następstwie stwierdzenia przez Komisję naruszenia obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli. Niektóre z podniesionych kwestii pojawiają się również w innych postępowaniach w przedmiocie szkód poniesionych w wyniku działalności kartelu, jakie toczą się przed sądami w Niderlandach, np. w innej sprawie w tym właśnie przedmiocie, w której Gerechtshof zadaje dzisiaj częściowo te same pytania, jak również w sprawie, w ramach której Hoge Raad (sąd najwyższy Niderlandów) skierował do Trybunału pytania prejudycjalne w dniu 26 czerwca 2023 r. (C-393/23, Athenian Brewery i Heineken).

Pytania 1a i 1b

- 15 W niniejszej sprawie Gerechtshof ma do czynienia z różnymi poglądami na temat tego, czy pomiędzy powództwem przeciwko Drace lub innym pozwanym mającym siedzibę w Niderlandach z jednej strony a każdym z powództw przeciwko zagranicznym pozwanym z drugiej strony istnieje lub może istnieć ścisła więź w rozumieniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia oraz tego, czy istotne jest, by dany pozwany był w stanie przewidzieć, że zostanie wezwany do stawienia przed rechtbank Amsterdam, czyli sąd właściwy dla pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”, tj. Draki.
- 16 Zgodnie z pierwszym poglądem, za którym opowiadają się EWGB i in., istnienie ścisłej więzi wynika z faktu, że u podstaw powództwa przeciwko Drace (i ewentualnie przeciwko innym pozwanym mającym siedzibę w Niderlandach) z jednej strony oraz powództwa przeciwko zagranicznym pozwanym z drugiej strony leży odpowiedzialność solidarna za tę samą szkodę, w związku z którą

wszyscy oni zostali pozwani w charakterze podmiotów, które według EWGB i in. należą do przedsiębiorstw, w odniesieniu do których w decyzji stwierdzono, że są winne pojedynczemu i ciągłemu naruszeniu obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli. Pogląd ten opiera się na celu, jakiemu przyświeca odszkodowanie, a mianowicie zapewnieniu skutecznego stosowania obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli (zob. wyrok z dnia 6 października 2021 r., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, pkt 67; zwany dalej „wyrokiem Sumal”).

17 W opozycji do tego stoi pogląd, zgodnie z którym w takim wypadku w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję” może występować jedynie adresat decyzji lub wręcz jedynie podmiot, który rzeczywiście dopuścił się naruszeń w zakresie konkurencji. Odpowiedzialność wstępująca lub zstępująca należących do przedsiębiorstwa podmiotów, które same nie były zaangażowane w naruszenie, nie uzasadnia – zgodnie z tym poglądem – tego, by taki (nie wymieniony w decyzji) podmiot mógł zostać pozwany „zakotwiczonego jurysdykcję”. Rozległa grupa potencjalnych pozwanych „zakotwiczonego jurysdykcję” nie służyłaby prawidłowemu sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Byłoby to równoznaczne z podważeniem podstawowej zasady ujętej w art. 4 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia i prowadziłyby do nieprzewidywalności stosowania przepisów dotyczących jurysdykcji oraz do niepożądanego wyboru sądu ze względu na możliwość korzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ w takim wypadku sądami właściwymi mogłyby być sądy w (prawie) wszystkich państwach członkowskich. Jest to sprzeczne z wymogiem przewidywalności – celem, zgodnie z którym przepisy jurysdykcyjne powinny być w wysokim stopniu przewidywalne oraz założeniem, że szczególne przepisy dotyczące jurysdykcji, takie jak art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia, muszą zostać ograniczone do niewielkiej liczby podlegających zawężającej wykładni, wyraźnie opisanych przypadków. W szczególności powództwa przeciwko niewymienionemu w decyzji podmiotowi, który jest obciążony odpowiedzialnością zstępującą oraz przeciwko podmiotom, które w decyzji wyraźnie obciążono odpowiedzialnością wstępującą jako stanowiące część przedsiębiorstwa, są – zgodnie z tym poglądem – od siebie zbyt oddalone, by można było mówić o spełnieniu wymogu istnienia ścisłej więzi, w każdym razie wówczas, gdy chodzi o powództwa przeciwko podmiotom, które nie należą do tego samego przedsiębiorstwa. Na obronę tego poglądu podnosi się, iż art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia może uzasadniać jurysdykcję tylko wtedy, gdy pozwani są w stanie przewidzieć, iż można wytoczyć przeciwko nim powództwo przed sądem właściwym dla pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”. Nie jest tak w przypadku oddalonych od siebie podmiotów dominujących i zależnych wchodzących w skład różnych przedsiębiorstw.

18 W opinii *Gerechtshof* wykluczenie *a priori* podmiotów, z którymi może istnieć ścisła więź lub które mogą być pozwany „zakotwiczonego jurysdykcję”, nie zgadza się z celem skutecznego egzekwowania obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli. Można obronić pogląd, że powództwa wytoczone w następstwie tego samego, ciągłego naruszenia obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli przeciwko pozwany, których w prawie Unii wskazano bezpośrednio jako

podmioty odpowiedzialne, dotyczą tej samej sytuacji pod względem faktycznym i prawnym, pod warunkiem że tacy pozwani są w stanie przewidzieć, że zostaną wezwani do stawiennictwa przed sądem w miejscu siedziby właściwym dla pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”. Dla celów przewidywalności istotne może być to, że naruszenie obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli może prowadzić do wnoszenia skarg o odszkodowanie przez wielu powodów przeciwko wielu podmiotom bezpośrednio wskazanym w prawie Unii jako odpowiedzialne. Konkretnie fakty i okoliczności danej sprawy mogą jednak wiązać się z tym, że związek pomiędzy powództwem przeciwko pozwanemu „zakotwiczonego jurysdykcję” a powództwem przeciwko konkretnemu innemu pozwanemu będzie tak oddalony, że nie zostanie spełniony wymóg istnienia ścisłej więzi w rozumieniu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia. W takich przypadkach nie można utrzymywać, że istnieje ryzyko wydania sprzecznych ze sobą orzeczeń, jeżeli powództw wytoczonych przeciwko różnym pozwanym nie rozpoznaje ten sam sąd. Przewidywalność pełni zatem funkcję mechanizmu korygującego w ramach ustalania, czy mamy do czynienia z tą samą sytuacją pod względem faktycznym i prawnym. Taka wykładnia jest zgodna z wyrokiem z dnia 21 maja 2015 r., CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), przystaje do celu art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia (prawidłowe sprawowanie wymiaru sprawiedliwości), przyczynia się do celowego i skutecznego egzekwowania prawa konkurencji Unii i współgra z brakiem hierarchii pomiędzy powództwami oraz brakiem dalszych wymogów wobec pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję” w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia.

Pytanie 2

- 19 Gerechtshof ma do czynienia z dwoma różnymi poglądami na temat tego, czy istotne jest prawdopodobieństwo uwzględnienia powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczonego jurysdykcję” w przypadku zastosowania art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia, z których obydwie spotyka się w niderlandzkiej praktyce sądowej.
- 20 Zgodnie z pierwszym poglądem to, czy powództwa zostaną uwzględnione, należy zbadać dopiero w postępowaniu głównym. Jednak w przypadku takiego punktu widzenia wytoczenie wbrew zdrowemu rozsądkowi nieuzasadnionego powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczonego jurysdykcję” może stanowić nadużycie prawa.
- 21 Zgodnie z drugim punktem widzenia już na etapie sprawdzania jurysdykcji międzynarodowej należy zbadać, czy wytoczone powództwa są wystarczająco uzasadnione pod względem faktycznym i prawnym, zwłaszcza jeżeli chodzi o powództwo przeciwko pozwanemu „zakotwiczonego jurysdykcję”, a w przypadku niewystarczającego uzasadnienia nie można zastosować art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia. W tym względzie przywołano wyroki z dnia 28 stycznia 2015 r., Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, pkt 61, a także z dnia 16 czerwca 2016 r., Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, pkt 44. Trybunał orzekł tam, iż ustalanie jurysdykcji nie musi

ograniczać się do twierdzeń powoda. Pod uwagę należy wziąć także dostępne informacje na temat stosunku prawnego, jaki rzeczywiście istnieje pomiędzy stronami, a także twierdzenia pozwanego. Zgodnie z tym poglądem art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia może znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy z góry – a zatem bez dyskusji co do istoty sprawy pomiędzy stronami, dalszego badania okoliczności faktycznych czy przedstawiania dowodów – jest już wystarczająco prawdopodobnym, że powództwo przeciwko pozwanemu „zakotwiczącemu jurysdykcję” zostanie uwzględnione.

- 22 Mogą pojawić się uzasadnione wątpliwości co do tego, który pogląd jest słuszny. W opinii z dnia 24 maja 2007 r. w sprawie Freeport, C-98/06, EU:C:2007:302, pkt 70, rzecznik generalny Mengozzi zajął stanowisko mówiące, iż badanie ryzyka wydania sprzecznych orzeczeń może objąć również ocenę prawdopodobieństwa uwzględnienia powództwa wszczętego w stosunku do pozwanego zamieszkałego w państwie członkowskim sądu orzekającego. Zdaniem Mengozziego taka ocena będzie miała konkretne znaczenie praktyczne dla celów wykluczenia ryzyka wydania sprzecznych orzeczeń jedynie wtedy, gdy okaże się, że powództwo to jest oczywiście niedopuszczalne lub pozbawione wszelkich podstaw. Z drugiej strony w wyroku z dnia 13 lipca 2006 r., Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, pkt 31, Trybunał orzekł, że w okolicznościach tejże sprawy art. 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 może być powoływany w ramach powództwa wniesionego w państwie członkowskim przeciwko pozwanemu mającemu siedzibę lub miejsce zamieszkania w tym państwie oraz przeciwko współpozwanemu mającemu siedzibę lub miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, chociaż powództwo to od chwili jego wniesienia jest niedopuszczalne w stosunku do pierwszego pozwanego na mocy uregulowania krajowego. Nie zmienia to jednak faktu, że wytoczenie wbrew zdrowemu rozsądkowi nieuzasadnionego powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczącemu jurysdykcję” może stanowić nadużycie prawa.

Pytania od 3a do 3c

- 23 Pytania te są istotne jedynie, jeżeli prawdopodobieństwo uwzględnienia powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczącemu jurysdykcję” jest istotne w ramach oceny jurysdykcji. Jeżeli przy dokonywaniu oceny jurysdykcji wyłącznie wytoczenie wbrew zdrowemu rozsądkowi nieuzasadnionego powództwa przeciwko pozwanemu „zakotwiczącemu jurysdykcję” może stanowić nadużycie prawa, a w konsekwencji skutkować stwierdzeniem braku jurysdykcji, należy – w sytuacji gdy nie można mówić o nadużyciu prawa – udzielić odpowiedzi na te pytania w postępowaniu głównym.

Pytanie 3a

- 24 U podstaw powództw EGWB i in. leży pogląd, iż z ustanowionego w prawie Unii prawa do odszkodowania w związku naruszeniem obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli w okolicznościach takich jak rozpatrywane w niniejszej sprawie

można skorzystać również w przypadku szkody poniesionej poza EOG. Zgadza się to z założeniem, że każda osoba jest uprawniona żądać naprawienia poniesionej szkody, jeżeli między tą szkodą a naruszeniem obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli istnieje związek przyczynowy, przy czym poszkodowany niekoniecznie musi na przedmiotowym rynku być aktywny jako odbiorca lub dostawca (zob. wyroki: z dnia 13 lipca 2006 r., Manfredi, C-295/04, EU:C:2006:461, pkt 60 i 61; z dnia 5 lipca 2014 r., KONE i in., C-557/12, EU:C:2014:1317, pkt 34; a także 12 grudnia 2019 r., Otis Gesellschaft i in., C-435/18, EU:C:2019:1069, pkt 32).

- 25 W opozycji do tego stoi pogląd, zgodnie z którym prawo konkurencji Unii pozostaje bez znaczenia w odniesieniu do szkody poniesionej na rynkach poza EOG w wyniku praktyk tam panujących, zwłaszcza jeżeli szkodę taką ponoszą podmioty z siedzibą poza EOG.
- 26 Istnieją uzasadnione wątpliwości co do tego, który pogląd jest słuszny. W wyżej wymienionym wyroku Otis Gesellschaft i in. (pkt 30) stwierdzono co prawda, że każda szkoda mająca związek przyczynowy z naruszeniem obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli musi stanowić podstawę do naprawienia szkody, tak aby zapewnić skuteczne stosowanie tego zakazu, jednak dotychczasowe wyroki wydane przez Trybunał dotyczyły szkody poniesionej (przynajmniej również) na obszarze EOG. Z wyroku z dnia 14 lutego 2012 r., Toshiba Corporation i in., C-17/10, EU:C:2012:72, pkt 67, można wywnioskować, że art. 101 TFUE nie ma zastosowania do kartelu, który wywiera skutki jedynie poza terytorium państw członkowskich. Pytanie brzmi, czy oznacza to, że w przypadku kartelu, który wywiera skutki zarówno na terytorium jednego państwa członkowskiego lub kilku państw członkowskich, jak i na terytorium państwa trzeciego, z prawa Unii można wywieść prawo do odszkodowania w odniesieniu do tych ostatnich skutków.
- 27 W niniejszej sprawie nie można wykluczyć, że decyzja Komisji odnosi się również do praktyk, które wprawdzie nie miały miejsca na terytorium Unii/EOG, ale których antykonkurencyjne skutki mogą (mogły) być odczuwalne na rynku Unii/EOG (zob. wyrok z dnia 24 października 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 45). Punkt 681 decyzji brzmi bowiem następująco: „Działania kartelu nie są objęte zakresem niniejszej decyzji, o ile dotyczyły sprzedaży w państwach niebędących członkami Unii lub EOG i nie miały wpływu na handel w Unii lub EOG”.

Pytanie 3b

- 28 Pytanie 3b dotyczy „domniemania Akzo”, tj. wzruszalnego domniemania, zgodnie z którym spółka dominująca posiadająca (niemal) 100 % kapitału swej spółki zależnej, która popełniła naruszenie obowiązujących w prawie Unii zasad konkurencji, wywiera decydujący wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej (zob. wyrok z dnia 10 września 2009 r., Akzo Nobel i in./Komisja, C-97/08 P, EU:C:2009:536, pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo). To domniemanie tyczy się również sytuacji, gdy spółka dominująca posiada wszystkie prawa głosu

związane z akcjami swojej spółki zależnej (zob. wyrok z dnia 27 stycznia 2021 r., *The Goldman Sachs Group/Komisja*, C-595/18 P, EU:C:2021:73, pkt 35) i ma zastosowanie również w odniesieniu do spółki dominującej, która sprawuje kontrolę pośrednią poprzez pośrednią spółkę holdingową (zob. wyrok Sądu z dnia 27 września 2012 r., *Shell Petroleum i in./Komisja*, T-343/06, EU:T:2012:478, pkt 52) oraz do spółki dominującej będącej nieoperacyjną spółką holdingową nieprowadzącą działalności gospodarczej (zob. wyroki z dnia 20 stycznia 2011 r., *General Química i in./Komisja*, C-90/09 P, EU:C:2011:21, pkt 86–88, a także z dnia 11 lipca 2013 r., *Komisja/Stichting Administratiekantoor Portielje*, C-440/11 P, EU:C:2013:514, pkt 42–44). Domniemanie Akzo powstało w ramach egzekwowania prawa konkurencji Unii na drodze publicznoprawnej. Mogą pojawiać się uzasadnione wątpliwości co do zastosowania domniemania Akzo w cywilnych postępowaniach w przedmiocie szkód poniesionych w wyniku działalności kartelu.

- 29 W ramach jednego z podejść podkreśla się, że pojęcie przedsiębiorstwa w prawie konkurencji w kontekście egzekwowania prawa na drodze publiczno- i prywatnoprawnej należy interpretować jednakowo oraz że powody leżące u podstaw stosowania domniemania Akzo w ramach egzekwowania prawa konkurencji Unii na drodze publicznoprawnej obowiązują także w przypadku egzekwowania prawa na drodze prywatnoprawnej.
- 30 W opozycji do tego stoi pogląd, zgodnie z którym domniemanie Akzo jest jedynie proceduralnym domniemaniem faktycznym działającym na korzyść Komisji i krajowych organów ochrony konkurencji w postępowaniach administracyjnych. Zgodnie z tym poglądem krajowe przepisy regulujące kwestie dowodowe i proceduralne nie zostają wyparte w wyniku wyroku *Sumal* oraz wyroku z dnia 14 marca 2019 r., *Skanska Industrial Solutions i in.*, C-724/17, EU:C:2019:204, a ponadto z wyroków tych nie można wywieść, że taki przepis proceduralny z postępowania administracyjnego ma jeden do jednego zastosowanie w postępowaniach z zakresu odpowiedzialności cywilnej. Uznaje się przy tym za istotne, że domniemanie Akzo nie zostało wymienione jako aspekt (cywilnoprawnego) przypisania w pkt 43 wyroku *Sumal*.

Pytanie 3c

- 31 W pytaniu 3c poruszona zostaje kwestia tego, czy pośrednia spółka holdingowa – taka jak *Draka*, która tylko posiada udziały i nimi zarządza – spełnia sformułowane w pkt 51 wyroku *Sumal* kryterium dotyczące prowadzeniu działalności gospodarczej, która ma „konkretne powiązania” z przedmiotem naruszenia, za które spółka dominująca była odpowiedzialna. Również i tutaj *Gerechtshof* ma do czynienia z różnymi podejściami.
- 32 Zgodnie z jednym podejściem na to pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej, ponieważ w wyroku *Sumal* (pkt 52) zdaje się istnieć przestrzeń na pośredni udział w naruszeniu obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli. W ramach tego poglądu wskazuje się na to, że pełniąc funkcję ogniwa pośrednia

spółka holdingowa ułatwia i umożliwia działalność gospodarczą, a co za tym idzie także naruszenie zakazu karteli.

- 33 Zgodnie z innym podejściem na to pytanie należy udzielić odpowiedzi przeczącej, ponieważ kryteria z wyroku Sumal wymagają, by udział w naruszeniu obowiązującego w prawie Unii zakazu karteli był rzeczywisty i aktywny, a jako takiego nie można potraktować (samego) posiadania udziałów w kapitale i zarządzania nimi. Ponadto pogląd ten prowadzi do powstania pytania o to, czy z punktu widzenia odpowiedzialności cywilnej znaczenie ma to, czy spółka zależna pośredniej spółki holdingowej sprzedawała EWGB i in. produkty będące przedmiotem działalności kartelu, czy też wystarczy, by produkty będące przedmiotem działalności kartelu były sprzedawane komukolwiek.

Pytania 4a do 4c

Pytanie 4a

- 34 Według EWGB i in., aby można było zastosować art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia, wystarczy, by ścisła więź w rozumieniu tego przepisu istniała pomiędzy powództwami przeciwko zagranicznemu pozwanym a jednym z powództw przeciwko niderlandzkim pozwanym, nawet jeżeli taki pozwany ma (tacy pozwani mają) siedzibę w innym rejonie niż rejon sądu, przed którym wytoczono powództwo. W opozycji do tego stoi podejście, zgodnie z którym tylko jeden pozwany mający siedzibę w rejonie sądu, przed którym wytoczono powództwo, może występować w postaci pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”. Obydwa podejścia znajdują odzwierciedlenie w niderlandzkiej praktyce sądowej.
- 35 Gerechtshof zauważa, że brzmienie art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia zdaje się wskazywać na to, że tylko jeden pozwany może występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję”. Jeżeli koniecznym jest, by wspomniana ścisła więź istniała pomiędzy powództwami przeciwko wszystkim zagranicznym współpозwanym a powództwem przeciwko Drace, to jest to znacznie bardziej surowe kryterium niż wówczas, gdy wystarczałby związek z powództwem przeciwko jednemu z pozostałych pozwanych mających siedzibę w Niderlandach (ale nie w rejonie właściwym dla rechtbank Amsterdam). Jak stwierdzono w pkt 12, w niniejszej sprawie Gerechtshof musi przyjąć, iż [rechtbank Amsterdam] jest sądem właściwym dla wszystkich pozwanych mających siedzibę w Niderlandach.

Pytanie 4b

- 36 Jako że możliwe jest, iż to nie Draka, lecz jeden z pozostałych niderlandzkich pozwanych może być pozwanym „zakotwiczonego jurysdykcję”, istotne jest to, czy art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia przesądza bezpośrednio i być może nawet wyłącznie – z wyłączeniem krajowych przepisów dotyczących właściwości

miejscowej – o przyznaniu nie tylko jurysdykcji międzynarodowej, lecz również miejscowej. Wskazywałoby na to brzmienie art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia. Taką podwójną funkcję przyjmuje się już w odniesieniu do art. 7 pkt 1 i 2 oraz art. 11 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Bruksela Ia, które mają brzmienie podobne do art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia (zob. wyroki: z dnia 15 lipca 2012 r., Volvo i in., C-30/20, pkt 33; z dnia 3 maja 2007 r., Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, pkt 30; a także z dnia 30 czerwca 2022 r., Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514). Pytanie 4b ma na celu rozwianie tych wątpliwości, ponieważ taka podwójna funkcja jest punktem wyjścia dla rozważań zawartych w pytaniu 4c.

Pytanie 4c

- 37 Pytanie 4c sformułowano na wypadek, gdyby okazało się, że pozwanym „zakotwiczącym jurysdykcję” mogłaby być nie Draka, lecz jeden z pozostałych niderlandzkich pozwanych. W razie odpowiedzi przeczącej na pytanie 4a – tj. tylko jeden pozwany może występować w charakterze pozwanego „zakotwiczonego jurysdykcję” – oraz odpowiedzi twierdzącej na pytanie 4b – tj. art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia wskazuje bezpośrednio sąd właściwy miejscowo – pojawia się pytanie o to, czy art. 8 pkt 1 rozporządzenia Bruksela Ia pozwala na odesłanie sprawy do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania lub siedziby innego pozwanego w tym samym państwie członkowskim. W takiej sytuacji (brak ścisłej więzi z powództwem przeciwko pozwanemu „zakotwiczonemu jurysdykcję”, ale istnienie takowej z powództwem przeciwko innemu pozwanemu w tym samym państwie członkowskim) sprawa musiałaby na nowo zostać wytoczona przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby innego pozwanego w tym samym państwie członkowskim. Prowadziłoby to do nowego postępowania, w ramach którego na nowo trzeba byłoby z urzędu zbadać jurysdykcję międzynarodową. Możliwość odesłania wewnętrznego (z jednego niderlandzkiego sądu do drugiego, z możliwością dalszego prowadzenia postępowania od miejsca, w którym się ono znalazło) służy ekonomii procesowej i skuteczności. *Gerechtshof* wydaje się zatem, że możliwa powinna być taka wykładnia art. 8 ust. 1 rozporządzenia Bruksela Ia, która pozwala na tego rodzaju wewnętrzne odesłanie.